

FREJUSIN SEUDUILLA

1 Frejus on toista maata

Frejus on aito sisämaan kaupunki Esterelin ja Maurien vuorien välissä ja altis kirpeille pohjoistuulille. Siellä voi olla talvisin hyytävän kylmää mistraalin puhaltaessa, vaikka samaan aikaan Alppien suojaamalla Rivieran osilla ei palella.

Tuuli ole vain talven kiro. Mistraali voi yltyä heinäkuussakin 100 kilometrin tuntivauhtiin, mutta lomalaisia houkuttelee kolme kilometriä pitkä hiekkaranta, joka on varsinaisen kaupungin ulkopuolella.

Historia. Frejus on saanut nimensä suoraan Julius Cesarilta, joka perusti paikalle Juliuksen foorumin, Forum Juliin jo 49 vuotta ennen ajanlaskun alkua. Siitä kehittyi tärkeä Rooman ja Gallian välisen Via Aurelian sotilastukikohta. Kaupungissa arvellaan olleen ainakin 25 000 jopa 50 000 asukasta. Nykyisin väkimäärä jää hieman alle viiidenkymmenen tuhannen.

Augustuksen nimellä keisarina hallinnut Octavianus rakennutti Frejusissa kevyet alukset, joilla voitti meritaistelun Kleopatran ja Antoniuksen raskaampaa laivastoa vastaan. Rooman aikana kaupunkia kutsuttiin Colonia Octavianukseksi. Satamasta johti kanava merelle ja mistraalia torjuttiin muurilla. Satamaa on kuvattu Rooman ajan toiseksi Rooman viereisen Ostian jälkeen.

Kun laivasto lähti, satama alkoi rappeutua. Saraseenit hävittivät kaupungin 940. Se rakennettiin uudestaan keskiajalla entistä pienempänä.

Rooman ajan muistomerkit. Roomalaisajan muistomerkit ovat hajallaan, sillä kaupunki levittäytyi jopa 40 hehtaarin alueelle. Arkeologisessa museossa on löytöjä roomalaisajalta, joukossa kauniita mosaiikkeja, mutta on liioittelua puhua Frejusista Provencen Pompeijina. Antiikin ajan muistomerkit ovat säilyneet paremmin muualla varsinaisen Provencen puolella, vaikkapa Arlesissa.

Areena. Parhaiten on säilynyt 200 -luvulla rakennettu amfiteatteri, johon mahtui 10 000 katsojaa. Mitat ovat vaikuttavat: 114 metriä pituutta ja 82 metriä leveyttä. Areenaksi kutsuttua teatteria on kunnostettu ja töiden jälkeen paikkoja on neljälle tuhannelle. Areenalla on järjestetty perinteisesti härkätaiisteluja, joita eläinsuojelijat ovat yrittäneet lopettaa.

Teatteri ja portit. Pienempi antiikin ajan teatteri (84 x 60 metriä) on niin ikään säilynyt ja sen lähellä on jäännöksiä kaupungin vesijohdosta, akveduktista.

Varsinainen satama-alueen hahmottaminen on nykyisin vaikeaa, mutta yhdestä sataman portista on torni jäljellä, Porte des Gaules, lähellä rautatieasemaa. Toinen säilynyt portti, Porte d'Ore vei kylpylöihin.

Le Forum. Vanhojen teattereiden muodot elävät kaupungin uudessa teatteritalossa. Vuonna 2010 avattu Le Forum on pyöreä lasiseinäinen rakennus, jonka on suunnitellut arkkitehti Jen-Michel Wilmotte.

Kastekappeli. Frejusin päänähtävyytenä pidetään kastekappelin, tuomiokirkon, luostarin ja piispanpalatsin kokonaisuutta Cathedrale St Leonce et Cloitrea. Se reunustaa vanhan kaupungin pääaukiota, joka polveilee monessa tasossa ja usean nimisenä.

Kastekappelia arvostetaan yhtenä Ranskan vanhimmista rakennuksista, jonka uskotaan olevan 400-luvun alkuvuosilta. Piispanistuin perustettiin jo 300-luvulla.

Pyöreän kastekappelin jokaisessa kahdeksassa kulmassa on pylväs, joiden korinttilaiset päät ovat Rooman ajan foorumilta. Ne ympäröivät allasta, johon mahtui aikuinen ihminen. Kastealtaan vieressä lattiassa on pieni syvennys, sillä piispat pesivät kastettavien jalat aivan kuten Jeesus pesi opetuslasten jalat.

Romaanista tyyliä edustava kappeli havainnollistaa, miten ennen goottilaisen rakennustyylin kehittymistä holvikaaret nojasivat alempiin eikä tilaan saatu avaruutta. Kastekappeliin pääsee opastetuilla kierroksilla, mutta sitä voi ihaila myös kirkon sisäänkäynnin viereisestä käytävästä.

Tuomiokirkko. Tuomiokirkko on kaksilaivainen ja koostuu oikeastaan kahdesta eri kirkosta. Pääoven vieressä on Notre Dame ja luostarin puolella sitä reunustaa Saint Etienne. Molemmissa kirkoissa on keskiaikaisia osia, vanhimmat 1000-luvulta.

Kirkon pääovien koristelut ovat myöhempää renessanssin kaudelta 1530. Puiset veistokset on suojattu ja suojaovet avataan opastettujen kierrosten aikana.

Luostari. Luostariosan sisäpihan kaunistavat pylväin koristetut holvikäytävät. Ne olivat alun perin kiveä, osa korvattiin 1400-luvulla puupalkeilla. Niihin tehtiin maalauksia viimeisestä tuomiosta ja eläimistä. Ranskan vallankumouksen aikana maalauksia tuhottiin, mutta noin 400 säilyi dokumenttina aikansa kansantaiteesta. Arkeologinen museo sijaitsee luostariosassa.

Kaupungintalo. Nykyinen kaupungintalo on rakennettu kiinni kirkkoon entisen piispanpalatsin paikalle 1824-29. Alkuperäisen piispanpalatsin osia on jäljellä kaupungintalon takana. Niihin liittyvä vanha puolustustorni tekee kokonaisuudesta linnoituksen näköisen, kun sitä lähestyy sellaisesta kulmasta, ettei uudistettu kaupungintalo näy.

Vanha kaupunki. Vanha kaupunki on pieni tiivis kokonaisuus. Vaikka talot ovat pieniä, ne eivät ole vaatimattomia. Komeaa portaalia voi ihmetellä kävely- ja kauppakadulla rue Sieyres, jossa numerossa 53 sijaitsee nykyisin viinikauppa.

Pato-onnettomuus. Uusi Frejus levittäytyy laajalle tasangolle, joka on kärsinyt pahoista tulvista toistuvasti 2000-luvulla, mutta Frejusia ovat koetelleet rankkasateet jo aikaisemminkin.

Ranskassa monet muistavat kaupungin joulukuun toisen päivän iltana 1959 sattuneesta yli neljäsataa uhria vaatineesta pato-onnettomuudesta. Pato oli rakennettu varastoimaan kasteluvesiä kesäisin kuivuudesta kärsivälle alueelle.

Padon murtuminen tuhosi Malpassetin kylän ja aiheutti suuria vahinkoja myös Frejusissa. Ennen onnettomuutta loka- ja marraskuussa oli satanut kaatamalla: marraskuun kahden viime viikon aikana lähes 500 millimetriä. Uusi kovan tuulen saattelema rajuilma osui joulukuun toiselle.

Onnettomuuspaikalla on muistomerkki ja sinne on kävelyreitti, jolle pääseminen vaatii omaa autoa. Opastus on "Barrage de Malpasset".

2 Ikiaikainen kylpylä Saint-Raphaël

Jo Rooman valtakaudella suosittiin nykyistä Saint Raphaëlia lomapaikkana, sillä se on suojassa tuulilta toisin kuin vieressä sijaitseva Frejus.

Historia. Aikoinaan roomalaisten kylpylä sijaitsi nykyisen kasinon paikalla. Kun saraseenit olivat hävittäneet kaupungin, Provencen herttua lahjoitti alueet Lerinsin ja Marseillen luostarin munkeille. Näin syntyi pieni kylä kirkon ympärille. Puolustaminen annettiin temppeleherrojen ritarikunnalle, jotka tulevat edelleen vastaan vanhassa kaupungissa.

Myöhemmin Napoleonin reitti sivusi kylää kaksi kertaa. Ensin tuleva keisari saapui sinne voitokkaalta Egyptin retkeltä 9.10. 1799. Tapahtuman muistona on pikkupyramidi Commendant Guillabaudin kadulla. Toisen kerran Napoleonin lähti Saint Raphaëlin kautta voitettuna miehenä Elban saarelle 1814.

Vanhat huvilat ja suurkirkko. Turismin kehitys alkoi 1800-luvun lopulla, jolloin rakennettiin jopa oma höyryjunan rautatie yhdistämään St-Raphaël ja lännempänä sijaitseva Hyeres.

Ydinkeskustassa erottuu asuintaloksi muutettu entinen hotelli Le Mediterranee vuodelta 1914. Nimi oli silloin yksinkertaisesti rantahotelli. Radan takana avenue du Marchael Lyauteylla vanhoja huviloita on enemmänkin.

Suuren uusbyzanttilaisen 1883 rakennetun kirkon Notre Dame de la Victoire suunnitellut arkkitehti Pierre Auble oli kreikkalainen.

Vanha kaupunki. Varsinainen vanha kaupunki on mantereen puolella

rautatieaseman takana. Se on oikea kohde aitoa etsiville.

Arkeologinen museo. Arkeologisessa museossa on amforakokoelma muistona varhaishistoriasta. Myös Rooman ajan laivojen ankkurit ovat vaikuttavia.

Museo esittelee kuvin esihistoriallisen ajan löytöjä läheltä Marseillesia. Nyt meren alle jääneissä luolissa on upeita hevosmaalauksia.

Museoon kuuluvan keskiaikaisen kirkon 22 metriä korkeasta tornista on hienot näköalat. Frejus ja St-Raphaël levittäytyvät tasangolla, idässä on Esterel ja lännessä Maurien vuoret samoin kuin kohti St-Tropeziin kääntyvää niemimaata leviävä asutus.

Maurien vuoristo. Maurien vuoriston nimi tulee provensaalin sanasta maouro, mikä tarkoittaa ruskeaa. Korkeimmat huiput nousevat 700 metriin. Kävelypolku numero GR9 kulkee vuoriston halki.

Vuorilla kasvaneet korkkitammet ovat olleet asukkaiden keskeinen vaurauden lähde. Nykyisin korkkitammea ei enää haluta tuhata pullon korkkeihin vaan sitä suositaan matkamuuistoiksi myytävissä kaiverrustöissä.

Maihinnousun hiekkarannat. Lomakeskukset täyttävät rannat St-Raphaëlin itäpuolella. Hintataso on paljon edullisempi kuin Cannesin tai St-Tropezin liepeillä eikä hiekkarannoissa ole valittamista.

Maaston muodot ovat idän suunnalla aluksi alavia ennen kuin Esterelin vuoret kasvavat jyrkkinä kiinni mereen. Niinpä liittoutuneiden toinen maihinnousu Ranskaan alkoi St-Raphaëlin läheltä. Ensimmäinen maihinnousu tehtiin Normandiaan 6.6. 1944 ja Riviera oli vuorossa 15.8. 1944.

Dragonin, lohikäärmeen nimellä tunnettuun operaatioon osallistui 60 000 miestä, amerikkalaisia ja ranskalaisia. Alukset kerääntyivät Korsikan edustalle jo elokuun alussa. Kun lähes tuhannen laivan joukko lähti liikkeelle ja jakaantui kahtia, saksalaiset päättelivät, että ne suuntaavat Genovaan ja Marseilleen. Yön pimeydessä reittiä vaihdettiin.

Ensin pudotettiin laskuvarjojoukkoja Frejusin lähelle Le Muyhin. Sitten joukot tulivat maihin noin 70 kilometrin levyisellä alueella, jonka itäisin piste oli Agayssa, kymmenen kilometrin päässä St-Raphaëlistä. Läntisin kohta oli Cavalaïressa, St-Tropezin niemimaan Toulonin puolella.

Vastarinta oli vähäistä ja muutamassa päivässä alueella oli 115 000 miestä. Esikunta asettui hotelliin St-Tropezissa. Haavoittuneita ja kaatuneita oli alle pari tuhatta. Hyeresin hallinnasta jouduttiin taistelemaan ja samoin kävi Toulonissa, jossa saksalaisten vastarinta kesti 24.8. asti.

Maihinnousun muistomerkki ja kultasaari. Dramontin rannalla noin neljän kilometrin päässä St-Raphaëlista on Yhdysvaltain armeijan 36. divisioonan maihinnousupaikan muistomerkki. Lähellä oleva saari, kultasaari Ile d'Or on yksityisomistuksessa.

Saarelle keskiaikaista tornia muistuttavan nelikerroksisen tornin rakentanut herra piti itseään Kultasaaren kuningas August ensimmäisenä. Hänet on haudattu kuningaskuntaansa.